

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	ساعت شروع: ۸ صبح
تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

بخش الزامی

(دانش آموزان عزیز به سؤالات ۱ تا ۲۰ جهت کسب ۱۶ نمره پاسخ دهید.)

- الف تاریخ ادبیات (۱/۵ نمره)
- ۱- چرا ادبیات دوره بیداری - به ویژه شعر - زبان محاوره را برگزید؟
- ۲- کدام مورد از آثار محمد تقی بهار (ملک الشعرا) نیست؟
- الف) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران
ب) تاریخ تطوّر نظم فارسی
ج) سبک شناسی
د) سرگذشت حاجی بابای اصفهانی
- ۳- شهریار از کدام شاعر غزل سرای نامی ایران ، تأثیر فراوان پذیرفته است؟
- الف) سعدی
ب) حافظ
ج) خواجه کرمانی
د) مولوی
- ۴- نام آثار در ستون «الف» را به پدید آورندگان آثار در ستون «ب» وصل کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.)

«الف»	«ب»
الف) مدار صفر درجه	۱- مهدی اخوان ثالث
ب) ضیافت	۲- احمد محمود
ج) آخر شاهنامه	۳- سید علی موسوی گرمارودی
	۴- سید مهدی شجاعی

- ب سبک شناسی (۱/۵ نمره)
- ۵- درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید .
الف) بسیاری از نثرهای دوره بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع خرافات می پردازد.
ب) در سطح ادبی نثر دوره بیداری ، صنایع ادبی از نثر جدا می شود و نثر در خدمت بیان و خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می گردد.
ج) از بازرترین ویژگی های ادبیات دوره بیداری توجه به تعلیم و تربیت جدید بوده است.
- ۶- جاهای خالی را با واژه مناسب کامل کنید .
الف) گرایش شاعران دوره بیداری به قالب های کم کاربرد مانند: مستزاد و چهارپاره ، زمینه را برای ظهور ..... فراهم کرد.
ب) در نثر دوره بیداری عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظ پردازی های بیجا در نامه ها و نوشته ها ..... می یابد.
ج) نثر دوران مشروطه با ویژگی هایی چون نوگرایی ، تجدیدخواهی و آزادی طلبی و با هدف ..... گسترش یافت.

- ج موسیقی شعر (۵ نمره)
- ۷- مشخص کنید وزن کدام مصراع «همسان» و کدام «ناهمسان» است؟
الف) هرگز کسی به خوبی ، چون یار ما نباشد
ب) عاقبت گرگ زاده گرگ شود

« ادامه سؤالات در صفحه دوم »

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

۰/۷۵	۸- برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟ « تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین کس واقف از ما نیست که از دیده چه ها رفت » الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُستف	۰/۷۵
۰/۲۵	۹- وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟ « ما نصیحت به جای خود کردیم روزگاری در این به سر بردیم » الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن ب) فاعلاتن مفاعلن فع لن ج) مستفعلُ فاعلاتن فع لن د) مستفعلن مفاعلُ مستفعلن	۰/۲۵
۰/۲۵	۱۰- با توجه به بیت « اگر آن تُرک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را » الف) اختیار « حذف همزه » در کدام هجای بیت صورت گرفته است؟ ب) « تغییر کمیت مصوت ها » را در هجاهای بیت مشخص کنید.	۰/۷۵
۲	۱۱- پس از تقطیع هجایی بیت زیر « دو اختیار روزنی » به کار رفته در آن را پیدا کنید و بنویسید. « به که ز بهر سخن برنگشاید زبان گر نتواند که مرد سخن به پایان برد »	۲

د	زیبایی شناسی (۵ نمره) ۱۲- در هریک از بیت های گروه « الف » کدام آرایه ادبی گروه « ب » به کار رفته است؟ (قسمت « ب » یک مورد اضافه است).	۱
---	--	---

« الف »	« ب »
الف) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو	۱- تلمیح
ب) به شهر عشق منم شهریار چون حافظ	۲- لف و نشر
ج) شاه ترکان سخن مدعیان می شنود	۳- تناقض
د) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری	۴- مراعات نظیر
	۵- تضمین

۰/۵	۱۳- آرایه های شاخص هر بیت را از کمانک مقابل آن بیابید و بنویسید. الف) ز دیوارها خشت و از بام سنگ به کوی اندرون تیغ و تیر و خدنگ (اغراق - مراعات نظیر) ب) باز آی که در غم تو ما را چشمی و هزار چشمه آب است (مراعات نظیر - اغراق)	۰/۵
-----	---	-----

۰/۵	۱۴- انواع « لف و نشر » را در ابیات زیر مشخص کنید. الف) گر دهدت روزگار، دست و زبان زینهار هر چه بدانی مگوی ، هر چه توانی مکن ب) ذکر رخ و زلف تو دلم را وردی است که صبح و شام دارد	۱
۰/۵	۱۵- در ابیات زیر، بخش هایی را که نشان دهنده آرایه های « تضاد » و « تناقض » است، مشخص کنید و برای تشخیص هر مورد دلیل بیاورید. الف) تأمل کنان در خطا و صواب به از ژاژ خایان حاضر جواب ب) چشم دل باز کن که جان بینی و آن چه نادیدنی است آن بینی	۰/۵

۰/۵	۱۶- کدام آرایه ادبی ، مناسب ترین ابزار برای تصویر آفرینی در حماسه است ؟ این آرایه را در بیت زیر بیابید. چو بوسید پیکان سرانگشت اوی گذر کرد بر مهره پشت اوی	۰/۵
-----	--	-----

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

۰/۷۵	۱۷- در شعر زیر، کدام واژه دارای ایهام است؟ معانی آن را بنویسید. « ناگهان انگار / بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او شغاد ، آن نابردار بود . »	
۰/۷۵	۱۸- با توجه به « ایهام تناسب » به کار رفته در بیت زیر: « ز شور عشق ، دل خویش چون سبک سازیم نمک جدا به چه تدبیر از این کباب کنیم » الف) واژه « شور » در این بیت به معنی ..... است ؛ و معنی دیگر آن « ..... » است . ب) در معنایی که مورد نظر نیست ، واژه شور با « ..... » تناسب دارد .	
هـ	نقد و تحلیل نظم و نثر (۳ نمره) ۱۹- سروده زیر از « پروین اعتصامی » را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱- محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت: « ای دوست، این پیراهن است افسار نیست » ۲- گفت: « مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی » گفت: « جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست » ۳- گفت: « می‌باید تو را تا خانه قاضی بَرَم » گفت: « رو، صبح آی، قاضی نیمه شب بیدار نیست » ۴- گفت: « نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم » گفت: « والی از کجا در خانه خمار نیست ؟ » ۵- گفت: « دیناری بده پنهان و خود را وارهان » گفت: « کار شرع ، کار درهم و دینار نیست » الف) شاعر در گفتگوی بین « محتسب » و « مست » از کدام شیوه شعری استفاده کرده است؟ ب) دو مورد « ویژگی‌زبانی » را در بیت چهارم بیابید و بنویسید . ج) محتوای شعر پروین را از نظر فضای کلی (سطح فکری) بررسی کنید . (سه مورد) ۲۰- با توجه به متن زیر از « جلال آل احمد » به پرسش‌ها پاسخ دهید . « آخر چرا تصادف کردی ؟ ... » مثل اینکه سوال را از او کردم ، اما وقتی دیدم نمی‌تواند حرف بزند ، خودم را به عنوان او دم چک گرفتم : « آخر چرا ؟ » به چنان عتابی و خطابی این‌ها را می‌گفتم که چشمم به دکتر کشیک افتاد . « مرده شور تون بیره ، ساعت چهار تا حالا از تن این مرد خون میره ، هیفتون نیومد ؟ ... » . دستی روی شانهم نشست و فریادم را خواباند . برگشتم . پدرش بود . با همان هیكل و همان قیافه نیمه همان سیب اما سوخته تر و پلاسیده تر .... و تازه داشت گل از گلم می‌شکفت که شنیدم :- آقا کی باشند ؟ این را همان دکتر کشیک گفت که من باز سوار شدم :- « مرا می‌گید آقا ؟ من هیشکی . یک آقا مدیر کوفتی . این هم معلّم . نواله تاریخ تشریح شما ... » که یک مرتبه عقل هی زد که « پسر خفه شو ! » و خفه شدم . دلم می‌خواست یک کلمه دیگر بگویم . یک کنایه بزند ، یک لبخند ، کوچک‌ترین نیش ... » الف) توصیف جزئی رفتار و خصوصیات افراد از ویژگی‌های داستان جلال آل احمد است ، نمونه‌ای از آن را در متن بیابید و بنویسید . ب) معانی کنایه‌های زیر را بنویسید . ۱- گل از گلم می‌شکفت ۲- خودم را دم چک گرفتم ج) یکی از ویژگی‌های سبکی نویسنده به کار گیری « حذف فعل است » . یک مورد در متن بالا بیابید و بنویسید . د) دو مورد از ویژگی‌های شاخص نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی را در متن بالا بنویسید .	۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۷۵
	« ادامه سوالات در صفحه چهارم »	

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

بخش انتخابی

دانش آموزان عزیز جهت کسب ۴ نمره، از سؤالات ۲۱ تا ۳۶ فقط ۸ سوال را به دلخواه انتخاب کرده و پاسخ دهید.

- ۰/۵ ۲۱- به چه علت تحقیقات ادبی و تاریخی در دوره مشروطه جاذبه‌ای نداشت؟
- ۰/۵ ۲۲- علت کم توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری چیست؟ (دو مورد)
- ۰/۵ ۲۳- بیت زیر دارای دو وزن است، هر دو وزن آن را بنویسید.
« لاف از سخن چو دُر توان زد آن خشت بود که پُر توان زد »
- ۰/۵ ۲۴- آرایه قسمت‌های مشخص شده بیت‌های زیر را بنویسید.
الف) چنین گفت پیغمبر راستگوی
ب) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است
۰/۵ ۲۵- دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر زیر را بنویسید.
« با این نسیم سحر خیز، بر خیز اگر جان سپردیم
دیروز در غربت باغ، من بودم و یک چمن داغ
امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو » (سلمان هراتی)
- ۰/۵ ۲۶- موضوع کلی هر کدام از آثار زیر را بنویسید.
الف) تلخ و شیرین ب) سووشون
- ۰/۵ ۲۷- نام پدید آورندگان آثار زیر را بنویسید.
الف) طوفان در پرائنتز ب) جعفرخان از فرنگ برگشته
- ۰/۵ ۲۸- متن زیر از داستان «سانتاماریا» سید مهدی شجاعی را از نظر ویژگی‌های داستان‌های بعد از انقلاب اسلامی در قلمرو فکری بررسی کنید.
« درست در همان لحظه، شما «یامهدی» غریبانه‌ای گفتید و تفنگ از دستتان افتاد و من نفهمیدم چرا. ولی بی اختیار پیش دویدم تا تفنگ را بردارم و به دستتان بدهم؛ مثل گاهی که در کلاس، قلمی، کاغذی از دستتان می‌افتاد و ما بی اختیار خم می‌شدیم تا آن را به شما بدهیم.
ایستاده بودید ولی تفنگ را نگرفتید. به دستتان نگاه کردم، دیدم که از مچتان خون می‌ریزد، تفنگ را با دست چپ از من گرفتید و همه را گفتید که بروند و بازگشتید به حال اولتان، انگار نه انگار که یک دست از دست داده‌اید. »
- ۰/۵ ۲۹- در سطح فکری شعر دوره انقلاب، وضعیت حماسه و عرفان چگونه است؟
- ۰/۵ ۳۰- هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانه «شعر انقلاب اسلامی» است؟
الف) آشنایی‌زدایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه.
ب) بعد از پیروزی انقلاب، قالب‌های سنتی مورد توجه قرار گرفت.

« ادامه سؤالات در صفحه پنجم »

نام و نام خانوادگی:	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۴/۱۵	تعداد صفحه: ۵	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۳۹۹		
ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)		
نمره			
۰/۵	۳۱- پس از تعیین پایه‌های آوایی، «وزن» مصراع اول را بنویسید. «در چه هنگامی بگویم من؟»		
۰/۵	یک نفر در آب دارد می‌کند بیهوده جان قربان؟»		
۰/۵	۳۲- در بیت «رنگین سخنان در سخن خویش نهانند / از نکهت خود نیست به هر حال جدا گل» چه آرایه‌ای به کار رفته است؟ بخشی را که آرایه در آن قرار دارد، مشخص کنید.		
۰/۵	۳۳- شاعر در بیت «غنچه و گل، اشک بلبل گرمی کردند پاک / آستین آن چرا خونین شد و دامان آن» چه آرایه‌ای را در شعر خلق کرده است؟ در مورد تشخیص خود بنویسید.		
۰/۵	۳۴- در کدامیک از بیت‌های زیر «آرایه اسلوب معادله» آمده است؟ برای تشخیص خود دلیل بیاورید. الف) ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رخس آستین بر رخ نهد با دامن تر آفتاب ب) فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را عشرت امروز بی اندیشه فردا خوش است		
۰/۵	۳۵- شعر زیر در چه قالبی سروده شده است؟ یکی از ویژگی‌های این نوع شعر را بنویسید. پروانه و شمع و گل شبی آشفتمند وز جور و جفای دهر با هم گفتند در طرف چمن بسیار سخن		
۰/۵	۳۶- «نام بحر» بیت زیر را بنویسید. «در خود نمی‌بینم که من بی او توانم ساختن یا دل توانم یک زمان از کار او پرداختن»		
۲۴	جمع	فرخنده فرجام باشید	